Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (deviata komora)

z 21. septembra 2017*

„Odvolanie – Kartely – Talianski výrobcovia výstužných tyčí do betónu – Stanovenie cien, ako aj obmedzenie a kontrola výroby a predaja – Porušenie článku 65 UO – Zrušenie pôvodného rozhodnutia Všeobecným súdom Európskej únie – Opätovne prijaté rozhodnutie na základe nariadenia (ES) č. 1/2003 – Nevydanie nového oznámenia o výhradách – Neexistencia ústneho vypočutia po zrušení pôvodného rozhodnutia – Lehoty, ktoré plynuli v konaní na Všeobecnom súde“

Vo veci C-89/15 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 24. februára 2015,

Riva Fire SpA, v likvidácii, so sídlom v Miláne (Taliansko), v zastúpení: M. Merola, M. Pappalardo, T. Ubaldi a M. Toniolo, avvocati,

odvolateľka,

ďalší účastník konania:

Európska komisia, v zastúpení: L. Malferrari a P. Rossi, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci P. Manzini, avvocato, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (deviata komora),

v zložení: predseda deviatej komory E. Juhász, sudcovia C. Vajda (spravodajca) a C. Lycourgos,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: V. Giacobbo-Peyronnel, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 20. októbra 2016,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 8. decembra 2016,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: taliančina.

Rozsudok

1 Svojím odvolaním spoločnosť Riva Fire SpA (ďalej len „Riva“) navrhuje zrušenie rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie z 9. decembra 2014, Riva Fire/Komisia (T-83/10, neuverejnený, ďalej len „napadnutý rozsudok“, EU:T:2014:1034), ktorým tento súd zamietol žalobu tejto spoločnosti, ktorou sa domáhala zrušenia rozhodnutia Komisie K(2009) 7492 v konečnom znení z 30. septembra 2009 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 65 Zmluvy o ESUO (vec COMP/37.956 – Výstužné tyče do betónu, opätovné prijatie, ďalej len „rozhodnutie z 30. septembra 2009“), v znení zmenenom rozhodnutím Komisie K(2009) 9912 v konečnom znení z 8. decembra 2009 (ďalej len „pozmeňujúce rozhodnutie“) (rozhodnutie z 30. septembra 2009, zmenené pozmeňujúcim rozhodnutím, ďalej len „sporné rozhodnutie“).

Okolnosti predchádzajúce sporu a sporné rozhodnutie

2 Okolnosti predchádzajúce sporu sú uvedené v bodoch 16 až 21 napadnutého rozsudku:

„16 Od októbra do decembra 2000 Komisia v súlade s článkom 47 UO vykonala vyšetrovania v talianskych podnikoch vyrábajúcich výstužné tyče do betónu a v združení talianskych oceliarskych podnikov. Takisto im adresovala žiadosti o informácie podľa článku 47 UO….

17 Dňa 26. marca 2002 Komisia začala správne konanie a uviedla výhrady v zmysle článku 36 UO (ďalej len ‚oznámenie o výhradách‘)…. [Riva] predložila písomné pripomienky k oznámeniu o výhradách. Ústne vypočutie sa konalo 13. júna 2002….

18 Komisia 12. augusta 2002 uviedla doplňujúce výhrady (ďalej len ‚oznámenie o doplňujúcich výhradách‘) adresované subjektom, ktorým bolo určené oznámenie o výhradách. V oznámení o doplňujúcich výhradách, založenom na článku 19 ods. 1 nariadenia Rady č. 17 zo 6. februára 1962, prvého vykonávacieho nariadenia k článkom [81 a 82 ES] (Ú. v. ES 1962, 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3), Komisia vysvetlila svoje stanovisko týkajúce sa pokračovania konania po skončení platnosti Zmluvy o ESUO. [Riva] odpovedala na oznámenie o doplňujúcich výhradách 20. septembra 2002. Druhé ústne vypočutie za prítomnosti zástupcov členských štátov sa konalo 30. septembra 2002…

19 Výsledkom konania bolo, že Komisia prijala rozhodnutie K (2002) 5087 v konečnom znení zo 17. decembra 2002 týkajúce sa konania o uplatnení článku 65 UO (vec COMP/37.956 – Výstužné tyče do betónu) (ďalej len ‚rozhodnutie z roku 2002‘), v ktorom konštatovala, že podniky, ktorým bolo toto rozhodnutie určené, vykonávali jediný, komplexný a nepretržitý kartel na talianskom trhu s výstužami do betónu vo forme tyčí alebo zvitkov, ktorý mal za cieľ resp. za účinok stanovenie cien, a ktorý tiež viedol k zosúladenému obmedzeniu alebo kontrole výroby alebo predajov v rozpore s článkom 65 ods. 1 UO… Komisia v tomto rozhodnutí uložila [Riva] pokutu vo výške 26,9 milióna eur.

20 Dňa 6. februára 2003 [Riva] podala žalobu na Súd prvého stupňa proti rozhodnutiu z roku 2002. Rozsudkom z 25. októbra 2007, Riva Acciaio/Komisia [T-45/03 (neuverejnený, EU:T:2007:318)] Súd prvého stupňa zrušil rozhodnutie z roku 2002. Súd prvého stupňa poukázal na to, že najmä vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie z roku 2002 neobsahuje žiadny odkaz na článok 3 a článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17, sa toto rozhodnutie zakladá iba na článku 65 ods. 4 a 5 UO…. Keďže platnosť týchto ustanovení sa skončila 23. júla 2002, Komisia na účely konštatovania porušenia článku 65 ods. 1 UO a uloženia pokuty podnikom, ktoré sa na uvedenom porušení zúčastnili, už nemohla založiť svoju právomoc na týchto ustanoveniach, ktoré v čase prijatia rozhodnutia z roku 2002 už neboli platné…

21 Komisia listom z 30. júna 2008 informovala [Riva] a ostatné dotknuté podniky o svojom úmysle opätovne prijať rozhodnutie s tým, že zmení právny základ v porovnaní s právnym základom, ktorý bol zvolený v prípade rozhodnutia z roku 2002. Okrem iného spresnila, že vzhľadom na obmedzený dosah rozsudku [z 25. októbra 2007,] Riva Acciaio/Komisia [(T-45/03, neuverejnený, EU:T:2007:318)], bude opätovne prijaté rozhodnutie založené na dôkazoch predložených v oznámení o výhradách a oznámení o doplňujúcich výhradách. Dotknutým podnikom bola stanovená lehota na predloženie pripomienok…“

3 V rozhodnutí z 30. septembra 2009 Komisia najmä zastávala názor, že nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) sa má vykladať tak, že jej umožňuje konštatovať a sankcionovať, po 23. júli 2002, kartely v oblastiach patriacich do pôsobnosti Zmluvy o ESUO z hľadiska *ratione materiae* a *ratione temporis*. Komisia uviedla, že toto rozhodnutie bolo prijaté v súlade s procesnými predpismi Zmluvy o ES, ako aj uvedeného nariadenia a že hmotnoprávne ustanovenia, ktoré už neboli účinné ku dňu prijatia aktu, mohli byť uplatnené na základe zásad upravujúcich nahradenie pravidiel z hľadiska času, pod podmienkou všeobecnej zásady *lex mitior*.

4 V článku 1 rozhodnutia z 30. septembra 2009 sa najmä stanovuje, že Riva porušila článok 65 ods. 1 UO tým, že sa v období od 6. decembra 1989 do 27. júna 2000 zúčastňovala na pokračujúcej dohode a/alebo na zosúladených postupoch týkajúcich sa výstuží do betónu vo forme tyčí alebo zvitkov, ktoré mali za cieľ resp. za účinok stanovenie cien a obmedzenie a/alebo kontrolu výroby alebo predajov na spoločnom trhu. V článku 2 toho istého rozhodnutia Komisia uložila Riva pokutu vo výške 26,9 milióna eur.

5 Listami zaslanými v období od 20. do 23. novembra 2009 osem z jedenástich spoločností, ktorým bolo rozhodnutie z 30. septembra 2009 určené, vrátane Riva, Komisiu informovalo, že príloha tohto rozhodnutia, tak ako im bola oznámená, neobsahuje tabuľky znázorňujúce zmeny cien.

6 Dňa 8. decembra 2009 prijala Komisia pozmeňujúce rozhodnutie, ktoré v prílohe zahŕňalo chýbajúce tabuľky a v ktorom boli opravené číselné odkazy na uvedené tabuľky vo ôsmich poznámkach pod čiarou.

Konanie pred Všeobecným súdom a napadnutý rozsudok

7 Návrhom doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 19. februára 2010 podala Riva žalobu, ktorou sa domáhala, aby Všeobecný súd v prvom rade zrušil sporné rozhodnutie ako celok alebo v rozsahu, v akom sa jej týka, a subsidiárne znížil výšku pokuty, ktorá jej bola uložená. Takisto požiadala Všeobecný súd, aby prijal opatrenia na vykonanie dôkazov týkajúcich sa postupu prijatia tohto rozhodnutia.

8 Riva na podporu svojej žaloby uvádzala osem dôvodov založených po prvé na neexistencii právomoci Komisie po skončení platnosti Zmluvy o ESUO a porušení nariadenia č. 1/2003, v druhom rade na porušení článku 10 ods. 3 a 5 nariadenia č. 17 a článku 14 ods. 1 a 3 nariadenia č. 1/2003, v treťom rade na porušení článku 36 prvého odseku UO, v štvrtom rade na porušení článkov 10 a 11 nariadenia Komisie (ES) č. 773/2004 zo 7. apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa článkov [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. EÚ L 123, 2004, s. 18; Mim. vyd. 08/003, s. 81), ako aj práv spoločnosti Riva na obhajobu, v piatom rade na nedostatku odôvodnenia a rozporuplnosti dôvodov, pokiaľ ide o definíciu relevantného geografického trhu a uplatnenie zásady *lex mitior*, v šiestom rade na skreslení skutkových okolností a porušení článku 65 UO, pokiaľ ide o rôzne aspekty porušenia vytýkaného spoločnosti Riva, v siedmom rade na tom, že neboli vykonané dôkazy a na nedostatku odôvodnenia, pokiaľ ide o pripísanie porušenia ako celku spoločnosti Riva a osobitné postavenie tejto spoločnosti vo vzťahu k správaniu, ktoré je jej vytýkané, a vo ôsmom rade na porušení článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, porušení oznámenia Komisie o neuložení alebo znížení výšky pokút

v prípadoch kartelov [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 207, 1996, s. 4), porušení usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171), na skreslení právomoci, porušení zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania pri stanovovaní výšky pokuty.

9 Napadnutým rozsudkom Všeobecný súd znížil výšku pokuty uloženej spoločnosti Riva na 26 093 000 eur a v zostávajúcej časti zamietol žalobu spoločnosti Riva.

Návrhy účastníkov konania pred Súdnym dvorom

10 Svojím odvolaním Riva navrhuje, aby Súdny dvor:

– v prvom rade zrušil napadnutý rozsudok a v dôsledku toho zrušil sporné rozhodnutie,

– subsidiárne zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom stanovil zníženie pokuty, ktorá jej bola uložená, na 3 %, a v dôsledku toho znížil túto pokutu o vyššiu sumu alebo vrátil vec na prejednanie Všeobecnému súdu,

– incidenčne vyhlásil, že konanie na Všeobecnom súde porušilo zásadu primeranej dĺžky konania, a

– zaviazal Komisiu na náhradu trov konania súvisiacich s konaním na oboch stupňoch.

11 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

– zamietol odvolanie a

– zaviazal spoločnosť Riva na náhradu trov konania.

O návrhu na opätovné začatie ústnej časti konania

12 Ústna časť konania bola skončená 8. decembra 2016 po prednesení návrhov generálneho advokáta. Listom z 27. januára 2017 podaným do kancelárie Súdneho dvora Komisia navrhla, aby Súdny dvor nariadil opätovné otvorenie ústnej časti konania a pripojil do spisu skutkové okolnosti uvedené v jej liste, ako aj dokumenty, ktoré k tomuto návrhu pripojila.

13 Na podporu tohto návrhu Komisia v podstate tvrdí, že Súdny dvor nemá dostatočne jasné informácie o skutkových okolnostiach týkajúcich sa podmienok ústnych vypočutí z 13. júna a 30. septembra 2002, na ktorých generálny advokát založil svoje návrhy, keďže tieto skutkové okolnosti neboli konkrétne predmetom diskusie medzi účastníkmi konania.

14 Článok 83 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora umožňuje Súdnemu dvoru kedykoľvek po vypočutí generálneho advokáta nariadiť opätovné otvorenie ústnej časti konania, najmä pokiaľ je potrebné rozhodnúť vec na základe tvrdenia, ku ktorému sa účastníci konania nevyjadrili.

15 Treba však pripomenúť, že predmet odvolania je v zásade definovaný dôvodmi a tvrdeniami uvádzanými účastníkmi konania. V predmetnom prípade mali účastníci konania možnosť dostatočne diskutovať o týchto dôvodoch a tvrdeniach vo svojich podaniach a na spoločnom pojednávaní z 20. októbra 2016 vo veciach C-85/15 P až C-89/15 P.

16 V dôsledku toho sa Súdny dvor po vypočutí generálneho advokáta domnieva, že nie je potrebné nariadiť opätovné otvorenie ústnej časti konania.

O odvolaní

17 Na podporu svojho odvolania Riva uvádza štyri odvolacie dôvody, pričom prvý ako prvoradý a ostatné subsidiárne. Tieto dôvody sú založené v prvom rade na nesprávnom právnom posúdení, ako aj nedostatočnom a rozporuplnom odôvodnení v napadnutom rozsudku, pokiaľ ide o posúdenie porušenia nariadenia č. 773/2004 a práv na obhajobu, v druhom rade na nesprávnom právnom posúdení, ako aj nedostatočnom a rozporuplnom odôvodnení, pokiaľ ide o určenie konečnej výšky pokuty, v treťom rade rozporuplnosť a nesprávne právne posúdenie, pokiaľ ide o to, že Všeobecný súd kvalifikoval spoločnosť Riva za „účastníka" kartelu uzatvoreného v decembri 1998, týkajúceho sa predajných kvót a v dôsledku toho zohľadnil tohto účastníka kartelu na účely určenia sumy pokuty, ako aj, v štvrtom rade, na nedostatku odôvodnenia, pokiaľ ide o dosah zahrnutia riadiacich pracovníkov spoločnosti Riva v rámci zvýšenia východiskovej sumy pokuty. Riva podala na Súdny dvor aj návrh na incidenčné rozhodnutie týkajúce sa protiprávnosti konania na Všeobecnom súde pre porušenie práva na proces v primeranej lehote.

O prvom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

18 Riva svojím prvým odvolacím dôvodom v podstate chce spochybniť závery Všeobecného súdu v bode 124 napadnutého rozsudku, v ktorom bol zamietnutý jej argument, že Komisia jej mala po zrušení rozhodnutia z roku 2002, a pred prijatím sporného rozhodnutia, zaslať nové oznámenie o výhradách a vykonať ústne vypočutie za prítomnosti zástupcov členských štátov.

19 Tvrdí, že Všeobecný súd nemôže založiť odôvodnenie bodov 115 a 120 napadnutého rozsudku na judikatúre, ktorá tam je citovaná, keďže táto judikatúra sa týkala prípadu, keby jednak protiprávnosť postihujúca rozhodnutie z roku 2002 nastala iba pri prijímaní tohto rozhodnutia a jednak výhrady, na ktorých bolo založené toto rozhodnutie a rozhodnutia prijaté potom, boli tie isté, pričom obe rozhodnutia by boli vo všetkých bodoch rovnaké. V predmetnom prípade však nešlo o jednoduchú formálnu vadu zo strany Komisie. Naopak, chyby, ktorých sa dopustila táto inštitúcia, mali následky na celkový prístup, ktorý potom Komisia mala a neboli obmedzené iba na identifikáciu právneho základu aktu. Tieto chyby mali dôsledky na podstatu porušenia, vrátane definovania relevantného geografického trhu, na uplatnenie zásady *lex mitior*, ako aj na výpočet sumy pokuty. Okrem toho Všeobecný súd uznal, že rozhodnutie z roku 2002 a sporné rozhodnutie neboli zhodné ani z hľadiska odôvodnenia, ani právnej kvalifikácie určitého správania, ani z hľadiska výroku.

20 V tejto súvislosti Riva uvádza, že konštatovanie nachádzajúce sa v bode 122 napadnutého rozsudku, podľa ktorého porovnania vykonané spoločnosťou Riva medzi týmito dvoma rozhodnutiami nie sú relevantné, keďže zrušenie rozhodnutia z roku 2002 spôsobilo jeho zmiznutie z právneho poriadku Únie, je nesprávne a rozporuplné. V bode 120 napadnutého rozsudku sa Všeobecný súd totiž opieral o porovnanie medzi obsahom uvedených rozhodnutí a odvolával sa na voľbu Komisie, po zrušení rozhodnutia z roku 2002, prijať rovnaké rozhodnutie, ktoré sa týka tých istých výhrad, ku ktorým sa podniky už vyjadrili.

21 Riva okrem toho tvrdí, že vzhľadom na zásadu, podľa ktorej sa procesné pravidlá majú uplatňovať hneď, ako nadobudnú účinnosť, po skončení platnosti Zmluvy o ESUO procesný rámec definovaný v nariadení č. 773/2004 vyžadoval, aby bolo dotknutým podnikom zaslané nové oznámenie o výhradách a aby sa následne zorganizovalo nové ústne vypočutie za prítomnosti zástupcov členských štátov, pred ktorými tieto podniky nemali nikdy príležitosť vyjadriť sa k samotnej podstate proti nim formulovaných výhrad.

22 Komisia zastáva názor, že tento odvolací dôvod by sa mal zamietnuť, keďže je založený na nesprávnom a chybnom pochopení napadnutého rozsudku.

23 Argument týkajúci sa neexistencie nového oznámenia o výhradách a toho, že sa nekonalo ústne vypočutie za prítomnosti zástupcov členských štátov po skončení platnosti Zmluvy o ESUO, je údajne nedôvodný, keďže Komisia riadne zaslala spoločnosti Riva oznámenie o doplňujúcich výhradách, prijaté na základe procesných pravidiel Zmluvy o ES, na ktoré spoločnosť Riva odpovedala písomne a aj na ústnom vypočutí z 30. septembra 2002 za prítomnosti členských štátov.

Posúdenie Súdnym dvorom

24 Treba pripomenúť, že v rámci konania, ktoré viedlo k prijatiu rozhodnutia z roku 2002, Komisia 26. marca 2002 poslala dotknutým podnikom, vrátane spoločnosti Riva, oznámenie o výhradách na základe článku 36 UO. Ústne vypočutie týkajúce sa tohto oznámenia sa konalo 13. júna 2002. Je nesporné, že zástupcovia členských štátov neboli pozvaní, aby sa zúčastnili na tomto vypočutí, keďže takáto účasť nebola stanovená pravidlami Zmluvy o ESUO, ktorá vtedy platila.

25 Po uplynutí platnosti tejto zmluvy Komisia 12. augusta 2002 zaslala uvedeným podnikom oznámenie o doplňujúcich výhradách, založené na článku 19 ods. 1 nariadenia č. 17, v ktorom vysvetľovala svoje stanovisko vzhľadom na túto zmenu právneho rámca a vyzvala uvedené podniky, aby oznámili svoje vlastné stanovisko, pokiaľ ide o uvedené doplňujúce výhrady. Ústne vypočutie sa konalo 30. septembra 2002 za účasti zástupcov členských štátov na základe článku 11 ods. 2 nariadenia Komisie (ES) č. 2842/98 z 22. decembra 1998 o vypočutí strán v určitých konaniach podľa článkov [81] a [82] Zmluvy ES (Ú. v. ES L 354, 1998, s. 18; Mim. vyd. 07/004, s. 204).

26 Po tom, ako bolo rozhodnutie z roku 2002 zrušené, Komisia listom z 30. júna 2008 informovala spoločnosť Riva a ostatné dotknuté podniky o svojom zámere znovu prijať toto rozhodnutie na základe nariadenia č. 1/2003 ako právnom základe, v súlade s procesnými pravidlami stanovenými v tomto nariadení.

27 Vzhľadom na tento procesný vývoj treba preskúmať, či na rozdiel od toho, ako Všeobecný súd rozhodol najmä v bode 124 napadnutého rozsudku, Komisia mala povinnosť, po tom, ako bolo zrušené rozhodnutie z roku 2002, opäť začať konanie a prijať nové oznámenie o výhradách, ako aj zorganizovať nové ústne vypočutie.

28 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že procesné pravidlá sa majú vo všeobecnosti uplatňovať k dátumu, od ktorého nadobudnú účinnosť (rozsudky z 29. marca 2011, ArcelorMittal Luxembourg/Komisia a Komisia/ArcelorMittal Luxembourg a i., C-201/09 P a C-216/09 P, EU:C:2011:190, bod 75 a citovaná judikatúra; z 29. marca 2011, ThyssenKrupp Nirosta/Komisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, bod 88, ako aj z 11. decembra 2012, Komisia/Španielsko, C-610/10, EU:C:2012:781, bod 45), a to aj v prípade konania, ktoré začalo pred týmto dátumom, ale stále pokračuje po tomto dátume (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. decembra 2012, Komisia/Španielsko, C-610/10, EU:C:2012:781, bod 47).

29 V predmetnom prípade, keďže sporné rozhodnutie bolo prijaté na základe článku 7 ods. 1 a článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, konanie vedúce k tomuto rozhodnutiu sa malo zrealizovať v súlade s týmto nariadením, ako aj nariadením č. 773/2004, pre ktoré je nariadenie č. 1/2003 právnym základom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. marca 2011, ThyssenKrupp Nirosta/Komisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, bod 90), bez ohľadu nato, že toto konanie sa začalo predtým, ako nadobudlo účinnosť nariadenie č. 1/2003.

30 Článok 10 ods. 1 a 2 nariadenia č. 773/2004 v spojení s článkom 27 ods. 1 nariadenia č. 1/2003, ktorý vykonáva, stanovuje, že pred prijatím rozhodnutia najmä na základe článku 7 tohto posledného uvedeného nariadenia Komisia oznámi dotknutým účastníkom konania oznámenie o výhradách, pričom im poskytne možnosť informovať ju o svojom stanovisku v lehote, ktorú sama stanoví.

31 Ako Všeobecný súd už v podstate uviedol v bodoch 117 a 118 napadnutého rozsudku, Komisia v predmetnom prípade už zaslala dotknutým podnikom oznámenie o výhradách a oznámenie o doplňujúcich výhradách a vo vzťahu k týmto oznámeniam sporné rozhodnutie nepredstavovalo vydanie nových aktov na ujmu spoločnosti Riva, ani nemenilo podstatným spôsobom dôkazy o vytýkaných porušeniach.

32 V tomto kontexte treba zamietnuť tvrdenia týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia zo strany Všeobecného súdu v bode 122 napadnutého rozsudku, ako aj rozporuplnosti v porovnaní s bodom 120 tohto rozsudku. Ako uviedla Komisia vo svojom vyjadrení k odvolaniu, tento bod 120 sa týka zhody výhrad, na ktorých sú založené rozhodnutie z roku 2002 a sporné rozhodnutie, kým uvedený bod 122 sa týka porovnania medzi týmito rozhodnutiami, ktoré vykonala Riva, pričom Všeobecný súd toto porovnanie kvalifikoval ako irelevantné, keďže je to oznámenie o výhradách a prístup k spisu, ktoré umožňujú podnikom, ktoré sú predmetom vyšetrovania, aby sa oboznámili s dôkazmi, ktoré má Komisia, a zabezpečila sa tak plná účinnosť práv na obhajobu. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Riva, prípadný rozdiel medzi uvedenými rozhodnutiami z hľadiska textu neimplikuje nevyhnutne sám o sebe, že výhrady vytýkané dotknutým podnikom sa zmenili, čo Riva v žiadnom prípade nepreukázala.

33 Okrem toho, ako zdôraznil generálny advokát v bode 53 svojich návrhov, neexistuje veľký rozdiel, pokiaľ ide o obsah, medzi oznámením o výhradách prijatým v režime Zmluvy o ESUO a oznámením o výhradách prijatým v súlade s nariadeniami č. 17 a 1/2003. Zaslanie nového oznámenia o výhradách sa teda nevyžadovalo.

34 V tejto súvislosti Všeobecný súd oprávnene odkázal na bod 73 rozsudku z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582), v ktorom sa pripomína, že zrušenie aktu Únie nevyhnutne neovplyvňuje prípravné akty, takže konanie, ktorého cieľom je nahradiť zrušený akt, sa môže začať v zásade práve v bode, v ktorom došlo k protiprávnosti.

35 Ako totiž Všeobecný súd konštatoval v bode 115 napadnutého rozsudku, rozhodnutie z roku 2002 bolo zrušené z dôvodu nedostatku právomoci Komisie na jeho prijatie na základe ustanovení Zmluvy o ESUO, ktorá už nebola platná k dátumu prijatia tohto rozhodnutia, takže práve k tomuto dátumu došlo k protiprávnosti. V dôsledku toho toto zrušenie neovplyvnilo ani oznámenie o výhradách, ani oznámenie o doplňujúcich výhradách.

36 Na rozdiel od toho, čo tvrdí spoločnosť Riva, judikatúra citovaná v bode 34 tohto rozsudku nie je neuplatniteľná preto, že chyby spáchané Komisiou v rozhodnutí z roku 2002 by mali dôsledky na podstatu porušenia, vrátane dôsledkov na definíciu relevantného geografického trhu, na uplatnenie zásady *lex mitior*, ako aj na výpočet sumy pokuty. Hoci totiž Komisia založila toto rozhodnutie na nesprávnom právnom základe, teda článku 65 ods. 4 a 5 UO, nič to nemení na tom, že ako Všeobecný súd konštatoval v bodoch 18 a 119 napadnutého rozsudku, táto inštitúcia informovala spoločnosť Riva o dôsledkoch, ktoré vyvodila zo skončenia platnosti Zmluvy o ESUO, v oznámení o doplňujúcich výhradách, založenom na článku 19 ods. 1 nariadenia č. 17, a Riva mala možnosť uplatniť svoje pripomienky v tejto súvislosti.

37 Okrem toho je nesporné, že uvedené dôsledky neboli žiadnym spôsobom zmenené z dôvodu zrušenia nariadenia č. 17 a nadobudnutia účinnosti nariadenia č. 1/2003, ktorého určité ustanovenia predstavujú právny základ sporného rozhodnutia. V každom prípade, ako uviedol generálny advokát

v bode 50 svojich návrhov, článok 34 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 a článok 19 nariadenia č. 773/2004 stanovujú, ako prechodné ustanovenia, že procesné akty a opatrenia vykonané na základe nariadení č. 17 a 2842/98 si zachovávajú svoje účinky na účely uplatňovania prvých uvedených nariadení.

38 V dôsledku toho sa Všeobecný súd nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel v bode 124 napadnutého rozsudku k záveru, že Komisia nemala povinnosť prijať nové oznámenie o výhradách.

39 Ako však uviedol generálny advokát v bode 55 svojich návrhov, podľa článku 12 nariadenia č. 773/2004 musí Komisia poskytnúť účastníkom konania, ktorým zaslala oznámenie o výhradách, príležitosť uviesť svoje argumenty v rámci ústneho vypočutia, ak o to požiadajú vo svojich písomných pripomienkach. Preto, keďže ako vyplýva z bodu 35 tohto rozsudku, oznámenie o výhradách a oznámenie o doplňujúcich výhradách neboli ovplyvnené zrušením rozhodnutia z roku 2002, treba preskúmať, či Komisia poskytla uvedeným účastníkom konania príležitosť predložiť svoje argumenty v rámci ústneho vypočutia vykonaného podľa procesných požiadaviek stanovených v nariadeniach č. 1/2003 a 773/2004, ako bola povinná urobiť.

40 V tejto súvislosti treba uviesť, že v rámci procesného režimu zavedeného nariadením č. 1/2003, ktorého podrobnosti upravuje nariadenie č. 773/2004, sa v článku 14 ods. 3 tohto nariadenia uvádza, že orgány hospodárskej súťaže členských štátov sú vyzvané, aby sa zúčastnili ústneho vypočutia, ktoré na žiadosť adresátov oznámenia o výhradách nasleduje po vydaní tohto oznámenia o výhradách.

41 Pokiaľ ide o ústne vypočutia, ktoré sa konali v priebehu roka 2002, zástupcovia členských štátov sa nezúčastnili na vypočutí z 13. júna 2002, keďže takáto účasť nebola stanovená v Zmluve o ESUO, ktorá vtedy platila. Je nesporné, že toto ústne vypočutie sa týkalo veci samej, teda správania, ktoré Komisia vytýkala podnikom, ktoré boli adresátmi oznámenia o výhradách. To vyplýva najmä z bodov 379 až 382 sporného rozhodnutia a potvrdzuje to bod 148 rozsudkov Všeobecného súdu z 9. decembra 2014, Alfa Acciai/Komisia (T-85/10, neuverejnený, EU:T:2014:1037), ako aj z 9. decembra 2014, Ferriera Valsabbia a Valsabbia Investimenti/Komisia (T-92/10, neuverejnený, EU:T:2014:1032).

42 Ústne vypočutie z 30. septembra 2002, na ktoré zástupcovia členských štátov boli pozvaní v súlade s pravidlami Zmluvy o ES, ktoré vtedy platili, najmä na základe článku 11 ods. 2 nariadenia č. 2842/98, sa však týkalo predmetu oznámenia o doplňujúcich výhradách, teda právnych dôsledkov toho, že skončila platnosť Zmluvy o ESUO, na pokračovanie konania. To vyplýva na jednej strane z tohto oznámenia, ktoré vyzývalo výslovne adresátov, aby oznámili svoje stanovisko, pokiaľ ide o uvedené doplňujúce výhrady. Na druhej strane Komisia oznámila v bode 382 sporného rozhodnutia, že nepovažuje za potrebné opakovať ústne vypočutie z 13. júna 2002 na základe ustanovení nariadení č. 17 a 1/2003, keďže toto ústne vypočutie, na ktorom sa nezúčastnili zástupcovia členských štátov, bolo vykonané v súlade s pravidlami Zmluvy o ESUO uplatniteľnými k tomuto dátumu. Okrem toho na spoločnom pojednávaní vo veciach C-85/15 P až C-89/15 P Komisia potvrdila, v odpovedi na otázku Súdneho dvora, že oznámenie o doplňujúcich výhradách sa nevracalo ani ku skutkovým okolnostiam, ani k dôkazom, ktoré sú predmetom tohto konania.

43 Z toho vyplýva, že v tejto veci sa zástupcovia členských štátov zúčastnili nie na ústnom vypočutí týkajúcom sa veci samej, ale výlučne na vypočutí, ktoré sa týkalo právnych dôsledkov vyplývajúcich zo skončenia platnosti Zmluvy o ESUO.

44 V súlade s judikatúrou pripomenutou v bodoch 28 a 29 tohto rozsudku, keď sa rozhodnutie prijme na základe nariadenia č. 1/2003, konanie, ktoré vedie k tomuto rozhodnutiu, však musí byť v súlade s procesnými pravidlami stanovenými týmto nariadením, aj keď toto konanie sa začalo pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia.

45 Z toho vyplýva, že pred prijatím sporného rozhodnutia bola Komisia povinná na základe článkov 12 a 14 nariadenia č. 773/2004 poskytnúť účastníkom konania príležitosť predložiť argumenty v rámci ústneho vypočutia, na ktoré pozvala orgány hospodárskej súťaže členských štátov. Preto sa nemožno domnievať, že ústne vypočutie z 13. júna 2002, týkajúce sa veci samej, splnilo procesné požiadavky týkajúce sa prijatia rozhodnutia na základe nariadenia č. 1/2003.

46 V dôsledku toho sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol v bode 124 napadnutého rozsudku, že Komisia nemala povinnosť pred prijatím sporného rozhodnutia zorganizovať nové ústne vypočutie, a to z dôvodu, že dotknuté podniky už mali príležitosť byť ústne vypočuté v rámci ústnych vypočutí z 13. júna a 30. septembra 2002.

47 Ako zdôraznil generálny advokát v bodoch 56 a 57 svojich návrhov, vzhľadom na dôležitosť, v rámci konania stanoveného nariadeniami č. 1/2003 a 773/2004, toho, aby sa na žiadosť dotknutých účastníkov konania konalo ústne vypočutie, na ktoré sú pozvané orgány hospodárskej súťaže členských štátov v súlade s článkom 14 ods. 3 druhého uvedeného nariadenia, vynechanie takéhoto ústneho vypočutia predstavuje porušenie podstatných formálnych náležitostí.

48 Keďže právo na takéto ústne vypočutie, stanovené nariadením č. 773/2004, nebolo dodržané, netreba, aby podnik, ktorého práva boli takto porušené, preukázal, že toto porušenie mohlo ovplyvniť v jeho neprospech priebeh konania a obsah sporného rozhodnutia.

49 Preto je uvedené konanie nevyhnutne postihnuté vadou, nezávisle od dôsledkov, ktoré by mohli vyplývať z tohto porušenia a prípadne by boli na ujmu spoločnosti Riva (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. novembra 2012, Komisia/Éditions Odile Jacob, C-553/10 P a C-554/10 P, EU:C:2012:682, body 46 až 52, ako aj z 9. júna 2016, CEPSA/Komisia, C-608/13 P, EU:C:2016:414, bod 36).

50 Z vyššie uvedeného vyplýva, že treba vyhovieť prvému odvolaciemu dôvodu, ktorý vzniesla spoločnosť Riva, a preto zrušiť napadnutý rozsudok bez toho, aby bolo treba skúmať ostatné odvolacie dôvody.

O návrhu na incidenčné rozhodnutie

Argumentácia účastníkov konania

51 Riva sa svojím návrhom na incidenčné rozhodnutie domáha toho, aby Súdny dvor vyhlásil, že konanie, ktoré sa konalo na Všeobecnom súde, porušilo článok 47 druhý odsek Charty základných práv Európskej únie a článok 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950, keďže toto konanie porušilo zásadu primeranej dĺžky konania, čo predstavuje dostatočne závažné porušenie právneho pravidla, ktorého cieľom je poskytnúť práva jednotlivcom.

52 V tejto súvislosti Riva tvrdí, že konanie na Všeobecnom súde trvalo takmer päť rokov, pričom tri roky a dva mesiace uplynuli od skončenia písomnej časti konania do otvorenia ústnej časti konania. Táto dĺžka nie je odôvodnená vzhľadom na okolnosti veci. Dôvody uvádzané spoločnosťou Riva totiž neboli osobitne náročné a nebránili sudcovi spravodajcovi vykonať svoju prácu v kratšej lehote. Nečinnosť Všeobecného súdu nemožno vysvetliť prijatím opatrení na zabezpečenie priebehu konania alebo vykonaním dokazovania, ani výskytom procesných incidentov. Riva neprispela svojím správaním k spomaleniu riešenia veci.

53 Komisia navrhuje, aby bol návrh spoločnosti Riva zamietnutý.

Posúdenie Súdnym dvorom

54 Pokiaľ ide o návrh spoločnosti Riva, aby Súdny dvor vyhlásil, že došlo k porušeniu článku 47 druhého odseku Charty základných práv, treba pripomenúť, že sankciou pre súd Európskej únie za porušenie jeho povinnosti rozhodnúť o veciach, ktoré sú mu predložené, v primeranej lehote, vyplývajúcej z tohto ustanovenia, je žaloba o náhradu škody podaná na Všeobecný súd, pričom takáto žaloba predstavuje účinný prostriedok nápravy. Teda návrh na náhradu škody spôsobenej nedodržaním primeranej lehoty na rozhodnutie Všeobecným súdom nemožno podať priamo na Súdny dvor v rámci odvolania, ale treba ho podať na samotný Všeobecný súd. Všeobecnému súdu, ktorý je príslušný podľa článku 256 ods. 1 ZFEÚ a rozhoduje o žalobe o náhradu škody, prináleží rozhodnúť o tejto žalobe v inom rozhodovacom zložení, než v ktorom rozhodoval spor, ktorý viedol ku konaniu, ktorého dĺžka sa kritizuje (rozsudok z 9. júna 2016, Repsol Lubricantes y Especialidades a i./Komisia, C-617/13 P, EU:C:2016:416, body 98 a 99, ako aj citovaná judikatúra).

55 V dôsledku toho treba zamietnuť návrh na incidenčné rozhodnutie, ktorý podala spoločnosť Riva.

O žalobe na Všeobecnom súde

56 V súlade s článkom 61 prvým odsekom Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, ak je odvolanie dôvodné, Súdny dvor zruší rozhodnutie Všeobecného súdu. Súdny dvor môže sám rozhodnúť s konečnou platnosťou vo veci samej, ak to stav konania dovoľuje.

57 V prejednávanej veci má Súdny dvor k dispozícii informácie potrebné na konečné rozhodnutie o žalobe o neplatnosť sporného rozhodnutia, ktorú podala Riva na Všeobecný súd.

58 V tejto súvislosti stačí uviesť, že z dôvodov uvedených v bodoch 24 až 49 tohto rozsudku musí byť sporné rozhodnutie zrušené v rozsahu, v akom sa týka spoločnosti Riva, a to pre porušenie podstatných formálnych náležitostí.

O trovách

59 Podľa článku 184 ods. 2 rokovacieho poriadku, ak je odvolanie dôvodné a Súdny dvor sám rozhodne s konečnou platnosťou vo veci samej, potom rozhodne aj o trovách konania.

60 Článok 138 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku, uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe článku 184 ods. 1 uvedeného rokovacieho poriadku, stanovuje, že účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Riva mala úspech v rámci odvolania a žalobe pred Všeobecným súdom sa vyhovelo, treba v súlade s návrhmi spoločnosti Riva rozhodnúť tak, že Komisia znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vznikli spoločnosti Riva v prvostupňovom, ako aj v odvolacom konaní.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (deviata komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 9. decembra 2014, Riva Fire/Komisia (T-83/10, neuverejnený, EU:T:2014:1034) sa zrušuje.**

2. **Rozhodnutie Komisie K(2009) 7492 v konečnom znení z 30. septembra 2009 týkajúce sa konania o uplatnení článku 65 UO (vec COMP/37.956 – Výstužné tyče do betónu, opätovné prijatie), v znení zmenenom rozhodnutím Komisie K(2009) 9912 v konečnom znení z 8. decembra 2009, sa zrušuje v rozsahu, v akom sa týka Riva Fire SpA.**

3. Európska komisia znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vznikli spoločnosti Riva Fire SpA v prvostupňovom, ako aj v tomto odvolacom konaní.

Podpisy